

GORIŠKA STRAŽA

Izhaja vsak ponedeljek in četrtek ob 8. uri predpoldne.
Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L.
Za inozemstvo celo leto 30 L.
Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.
Odgovorni urednik: RICHARD OREL.

V Gorici v ponedeljek 9. aprila
1923
Štev. 28. Letnik VI.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo vnaprej.
List izdaja konsorcij „GORIŠKE STRAŽE“.
Tisk. S. Spazzal v Trstu.
Uprava in Uredništvo: ulica Mameli 5. (prej Scuole).

Strašen zločin nad našim ljudstvom!

Uradni list priobčuje vest, da je izplačala Italija jugoslovanski vladi 16 milijonov lir, da se razdelijo med zavode, ki so trpeli pri izmenjavi avstro-ogrskih kron. Belgrajska vlada je izročila denar Jadranski banki in ravnatelj Kamenarović je prinesel že 12 milijonov lir v Trst. svoji družini. Kakor strela mora zadeti ta novica naše primorsko ljudstvo.

Vsak pošten človek je pričakovati, da bo gospod Pašič vpošteval v prvi vrsti zadruga in na zadnje šele banke. Kajti v zadrugah je shranjen denar naših revnih kmetov, malih obrtnikov in rokodelcev, v bankah obrtnikov in bogatinov. V zadrugah so denar delavnega ljudstva, v bankaž žulji delavskih kapitalistov. Vse to ni dobički sitih kapitalistov. Vse to ni imelo pri visokih gospodih nobene veljave: odločili so se za bogataše

proti revežem.

Niti toliko niso storili, da bi poklicali k sebi zastopnike bank in zadrug in dali vsakemu en del. Da bi bili dali zadrugam vsaj polovico! Da bi jim bili dali 5 milijonov, da bi jim bili dali 2 milijona, da bi jim bili dali 1 milijon, da jim bili dali 300 tisoč, da bi jim bili dali 10 tisoč! Nič prav nič, niti ene lire niso dali ljudskemu združništvu.

Niti ene lire! To so težke besede! S krvavimi črkami zapisane v kožo našega izmozganega ljudstva. Nikdar ne bo pozabljeno, nikdar odpuščeno, da so izročili denar banki, ki si je nagromadila med vojno in po vojni težke milijone, ki je napolnila svoje blagajne z dobički iz trgovskih špekulacij, ki je v Sloveniji gospodarica skoro vse industrije in šteje med svojimi delničarji ljudi, ki so zaslužili po vojni kar na desetine milijonov. Takí banki denar, zadrugam kamen. Udarili so zadruga, ki nimajo dobičkov, nimajo kapitalov, temveč le dolgove.

Nikdar ne bo pozabljeno, nikdar odpuščeno!

Ravnokar je šla vojna odškodnina, nalagajo nam vinski davek, nalagajo davek na dohodnino, davek na premoženje, davek na delavske plače, davek na zemljišče, davek na hišo, davek na okna, davek na napise, davek na vozove, davek na kokoši, davek na fotografije davek na nagrobne spomenike in tako dalje, pritiska nas brezposelnost, naša mizarška obrt propada, zidarji so na cesti, ljudstvo se izseljuje: v tem strašnem času bede in trpljenja je priletel na nas udarec, ki je težak kakor železo. Kako naj to pozabimo, kako odpustimo? Pozabljeno in odpuščeno ne bo nikdar!

Pod grofel

Kam naj se ljudstvo zateče, kje naj išče pomoči? Na koga se bo kmet obrnil, ko ne bo denarja za davek, ko ga ne bo za družino? Obrnil se bo na svojo posejilnico in zahteval denar. Odkod ga vzeti, če so milijoni v Jadranski banki? Vzdigni se

zadrugar in pojdi k italijanski banki po posojilo, plačaj 10 od sto obresti, zakopaj se v dolgove do vratu, vrzi posestvo v žrelo bankirjev, postani hlapec na svoji zemlji! Čez tvojo hišo in čez tvoj grunt ukazuje zopet grof, ki se imenuje v naših časih bankir.

To niso mačje solze: to je koža našega ljudstva.

Kaj se godi po svetu?

V Romuniji so izbruhnih pretekli teden nemiri. Vlada je morala uporabiti oboroženo moč, da je vzpostavila red. Ker je Romunija precej velika in važna država, je potrebno, da spregovorimo o teh dogodkih par besed. Romunija je poleg Italije največji sosed Jugoslavije. Po obsegu in prebivalstvu je največja država na Balkanu. Romuni so v svetovni vojni pridobili bolgarsko Dobručo, ogrsko Sedmograško, velik del Banata, Bukovino in Besarabijo, ki je spadala prej k Rusiji. Mala Romunija je postala velika država, večja od Jugoslavije. V svojih mejah ima združene vse Romune, toda priključenih je tudi mnogo Ogrov, Rusov in Bolgarov. Z velikanskim navdušenjem so pozdravili Romuni leta 1918, zedinjeno Romunijo. Po tolikih stoletjih suženjstva pod ogrskim jarmom so se avstrijski Romuni končno osvobodili in ujedinili. Vse je pričakovalo, da prične sedaj srečno in veselo življenje. Nekaj časa so bili res vsi zadovoljni in srečni, toda prav kmalu so se začela kazati nasprotja.

Boj za avtonomijo.

Avstrijski Romuni so spoznali, da je stara Romunija nesposobna vladati novo veliko državo. Videli so, da sedijo v Bukarestu, glavnem mestu države, uradniki, ki jih ne razumejo, ki so koruptni in vladeželjni. Oblastniki stare Romunije so združili vso oblast v Bukarestu in vporabljali državni denar za stare pokrajine. Novim deželam so vzeli avtonomijo, misleč da je treba na en mah spojiti vse Romune v eno. Ogrski Romuni so tožili, da njihov dežela nazaduje, da njih gospodarstvo in uprava trpi veliko škodo. Zahtevali so zase avtonomijo, ker je to edina pot rešitve. Bukareški centralisti so te zahteve odbili in proglasili avstrijske Romune za izdajalce. Tako se je začel v Romuniji boj med centralisti in avtonomisti. V tem boju se bukareška vlada ni strašila nasilnih sredstev. Vojništvo je začelo pritiskati na nove pokrajine, mnogo voditeljev je moralo v ječo. Zgodilo se je, da je ravno Narodna stranka ogrskih Romunov, stranka ki je prej z vsemi sredstvi izpodkopalava Avstrijo in za ujedinjenje mnogo pretrpela, vzela nase boj proti Bukarestu. Ta borba traja že tri leta in postaja vedno hujša. Ogrski Romuni trdijo, da je edino v avtonomiji bodočnost Romunije in zato se hočejo

Tisti, ki so na katerikoli način zakrivili ta sramotni zločin nad narodom, morajo biti izpljuvani iz srede našega ljudstva. Ne bomo izgovorili težkih besed, ki nam silijo ob misli na tržaško gospodo v pero, ne bomo izlili grenkobe, ki nam stiska srce, med razljučeno ljudstvo.

Stvar sama vpije in kriči preko vse dežele:

Zgodil se je najbolj krut in najbolj sramoten zločin nad našim narodom v Italiji.

—(—)

zanjo boriti do konca. Nemiri, ki so izbruhnili zadnji teden v Romuniji, so odlomek tega boja za avtonomijo.

«Fašizem ali demokracija.»

Tudi v Italiji postaja strankarsko življenje zanimivo. V prvih mesecih po fašistovski zmagi so vse stranke vtihnile in zdelo se je, kakor bi bile zginile s površja. Sedaj se začenja polagoma prebujati strankarsko življenje. Med 11. in 14. aprilom bo imela ljudska stranka v Torinu svojo glavno skupščino in o tem dogodku piše danes časopisje vse države. Kajti ljudska stranka bo zavzela na tem zborovanju svoje stališče do fašizma in njegove vlade. Sklepi, ki se napravijo v Torinu, so važni, zakaj ljudstvo so danes edina velika stranka, ki sodeluje v fašistovski vladi. To je tudi edina stranka, ki ima še kaj moči in ugleda. Če bi ljudstvo izstopili iz vlade, bi Mussolini zgubil mnogo moralne opore v državi. Zato gledajo danes vsi proti Torinu in pričakujejo, kaj bo. Težko pa je prorokovati, kakšni sklepi bodo sprejeti na glavni skupščini. Kajti ljudstvo niso edini v stranki so se pojavile

tri struje.

Desničarji so mnenja, da mora ljudska stranka trdno držati z Mussolinijem. Za nobeno ceno ne sme odpoklicati svojih zastopnikov iz vlade. Kajti to bi pomenilo za Italijo nesrečo. Mussolini je po njihovem mnenju mož, ki rešuje državo in pripravlja Italiji lepo bodočnost. Razen tega je Mussolini veren človek, vpeljal je v šole verski pouk, začel boj proti frakcionizmu in pripravil spravo med papežem in Italijo. Zato zahteva ta struja brezpogojno zvezo z Mussolinijem. Na čelu ji stoji poslanec Tovini. Nekateri desničarji gredo tako daleč, da grozijo z izstopom iz stranke, ako bi ljudstvo zapustili vlado. Drugi zahtevajo pa kar spojitve s fašizmom.

V odločnem nasprotju s to strujo stoji levica. Levičarji trdijo, da je fašizem nasilen, da ubija v Italiji svobodo in hoče vse potlačiti. Kaj nas briga, da kaže Mussolini veri prijazno lice, ko je to le izrabljanje Cerkev v politične namene! Fašizem je po svojem programu ljudski stranki nasproten in jo s silo pobija. Koliko nasilstev niso že pretrpeli duhovniki, koliko ponižanja nešteti pristaši ljudske stranke! Krščanski program ljudske stranke zahteva svobodo in

demokratizem, fašisti so proti demokraciji in parlamentu. Zato se mora stranka odločiti: ali fašizem ali svoboda!

Ta struja zahteva takojšen izstop iz vlade in boj proti fašizmu. Na čelu ji stoji list: «Domani sociale» in poslanci Miglioli, Mauri in Gronchi.

Kdo bo zmagal?

Levica ali desnica? Težko je prorokovati. Toda mi smo vendarle mnenja, da ne zmagava v Torinu ne desnica in ne levica, temveč središče. To je tretja struja, ki ji načeluje don Sturzo, glavni tajnik stranke. Sturzo se po svojem prepričanju nagiba k levici. Uverjen je, da so ideje levice pravilne, a vendar ne bo glasoval zanjo. Zakaj ne? Ker hoče preprečiti razcepitev stranke. On je mnenja, da je treba potrpeti. Ljudska stranka naj ostane trenutno še v vladi, a pripravljena naj bo na izstop, če postane položaj neznosen. Treba je počakati, da se razmere razčistijo. Danes je glavna stvar, da ostane armada trdna, enotna in nerazcepljena. Pripravljena mora biti za bodoče boje. Kaj nam pomaga, če sedaj izstopimo? Ali vržemo s tem Mussolinija? Kaj še! On ostane na krmilu, mi se razcepimo. Ne delajmo neumnosti, bodimo potrpežljivi. Tako je njegovo mišljenje. Po našem bo njegovo stališče v Torinu zmagalo.

Zupanom in občinskim tajnikom.

Zupanstvom in obč. tajnikom priporočamo sledeče pomožne knjige: Rag. Emilio Romano, «Il sindaco ufficiale di pubblica sicurezza» L. 7, «Legge e regolamento sulla pubblica sicurezza» L. 3.

Dott. Renato Matteucci, «La legge comunale e provinciale per le nuove provincie» L. 6.

A. Bonelli, «Il rilascio dei certificati da parte del Sindaco» L. 2.

A. Cappellini, «Note pratiche di legislazione comunale e provinciale» L. 10.

«Regolamento per il Registro di popolazione» L. 1.

Emilio Romano, «Scadenario per gli uffici comunali, Guida per Segretari ed impiegati comunali» L. 4.

Avv. Settimo Magrini, «Manuale teorico-pratico per gli aspiranti e segretari comunali», 3 knjige, L. 55.

Avv. G. Fassio, «Il sindaco nel Comune moderno» L. 25.

«Bilancio di previsione dell'entrata e dell'uscita» L. 20.

Naročila pošljite Knjigarni Kat. tisk. društva, Gorica, Montova hiša, Via Carducci št. 2.

Širite Naročajte Berite „Goriško Stražo.“

DNEVNE VESTI.

Napad na «Edinost».

Pred nekoliko dnevni so laški listi prinesli vest, da so v Biogradu v Dalmaciji z nekega čolna, ki je prišel tjakaj iz Zadra, sneli italijansko zastavo. Tržaški «Popolo» je tedaj zagrozil, da bi se moglo zgoditi kaj podobnega ali še kaj hujšega ladjam, ki prihajajo v Trst z jugoslovensko zastavo. Ker pa takih ladij slučajno sedaj ni v Trstu, so fašisti v noči od sobote na nedeljo napadli — «Edinost». Ker pa sta tiskarna in uredništvo trdno zaprta in ker so bili tudi takoj na mestu orožniki, so napadalci razbili samo stekla na vratih v priličju in potem odšli. — Radovedni smo, ali se vodstvo fašistovske stranke v Trstu strinja s tem napadom, ko se je vendar postavilo tako odločno na stališče zakonitosti?!

Potlačene sodnije.

Vladni dekret o novih sodnih okrajih je izšel. Člen 29 pravi: «Tudi v novih pokrajinah stopijo nova sodna okrožja v veljavo s 1. julijem 1923. S tem dnem se vsi sodnijski uradi, ki niso vpisani v tozadevne tabele, odpravijo.»

S 1. julijem izgubimo torej štiri že imenovane sodnije.

Kaj se bo zgodilo s sodniki, z uradniki, slugami in ostalim osebjem?

Kedaj nehate?

V državi še vedno ni miru. Posebno v južni Italiji se bijejo brez prenehanja. V mestu Triggiano je pretkli teden zgorel sedež fašistovske stranke, ki so ga sežgali nasprotniki.

Mesto kralja naj ukazuje parlament.

Bolgarski ministrski predsednik Stambolijski ima namen odvzeti kralju celo vrsto predpravil, ki jih je do sedaj vžival. Predvsem ne bo smel več kralj sklepati brez dovoljenja parlamenta tajnih pogodb z drugimi državami. To je pametno.

Kako bo pri poroki Jolande?

Italijanski časopisi že tedne pišejo o pripravah na poroko kraljčine Jolande z grofom Calvijem. Iz njih vzvemo da se v kraljevski palači oplešava s posebno vnemo kapelica Pavlina, v kateri se bo vršila poroka. Strop in vse stene so prevlečene z zametom in preprogami. Vrh oltarja je postavljena dragocena slika Matere Božje, ki stoji pod krasnim baldahinom. Ob straneh kapele so okrasili klopi z rdečimi preprogami. Na evangeljski strani bodo sedeli kralj, kraljica, principi, družina Calvi, in nekateri redki dvorni dostojanstveniki. Na drugi strani kapele je prostor za vse druge povabljenke. Poleg kapele so najbolj okinčili neki del kraljevske palače, ki se imenuje «Dolg i rokay».

Na svatbo je vabljenih 700 oseb. V poštev pridejo knezi, dvorni plemeniški, ministri, tuji poslaniki, generali, predsednik najvišjega sodišča, prvi poveljnik karabinirjev, dvorne dame in spremstvo velikašev. 700 ljudi je lepo število običarjev. Vabljenici spadajo k prvimi štirim «kategorijam»; če bi pripustili k svatbi ljudi tako zvane pete «kategorije», — sem spadajo poslanci in senatorji — bi bilo na svatbi 1400 ljudi.

Kraljčina Jolanda bo nosila belo oblečko z vlečko, ki je dolga 7 metrov in široka dva metra. Vlečko bosta držala dva dečka.

Jolanda je prejela nebroj darov. Zenin ji je daroval lep dragulj: štirioglat zafir, vdolan v platin. Ko ga je videla, je z vkliknila: «Tako vdolan kamen je trden in se ne zgubi.» Kraljica Margerita ji je darovala krasen klavir, dvorne dame srebrne krožnike in posodje za čaj. Jolanda je dobila v dar tudi velik

gramofon. Vlada ji je darovala sedem srebrnih krožnikov.

Poroka se bo vršila danes v ponedeljek ob 10. uri zjutraj. Vhodne stopnice h kraljevski palači so vse v zelenju.

Civilno bo poročil Jolando in grofa Calviya Mussolini, — cerkveno pa dvorni kaplan.

Kosilo bo ob 1. uri. Večerjali bodo ob 8. zvečer.

Pred poroko so ga birmali.

Grof Calvi, ki se danes v ponedeljek poroči s kraljčino Jolando, ima 36 let, a ni še birman. Zato je bilo sklenjeno, da ga pred poroko birmajo. Ko to pišemo se je birmanje najbrž že izvršilo, in sicer v kapeli kraljevske palače v Rimu.

Pretepli so odlikovanega polkovnika!

Nekje v pokrajini Genova se je vršil pretekli teden shod fašistovske stranke, ki se je končal z zelo šumnim dogodkom. Med govorom fašistovskega odposlanca se je vzdignil namreč neki polkovnik Rossetti in začel napadati fašizem. Rossetti je mož, ki se je bil med vojno sijajno izkazal, dobil zato odlikovanje zlate svetinje za hrabrost in uživa v javnosti velik ugled. Polkovnik se je torej na shodu dvignil in zavpil: «Doli s fašizmom! Živela svobodna Italija!» Jedva je zadonel vzklík v dvorani, ko so polkovnika že obkolili številni fašisti, ga pretepli s palicami, tolkli s pestmi in mu dajali brci. Neki fašist ga je sunil z nogo v prsa, da je bil nekaj dni plav. Mož bi bil gotovo obležal na mestu, da niso priskočili na pomoč vojaki Narodne brambe in orožniki, ki so ga prepeljali na policijo.

Tam je ostal celo noč, nato je bil spuščen na svobodo.

Polkovnik Rossetti je dogodek v časopisju opisal in poudaril, da je hotel s svojim vzklikom protestirati proti nasilstvom, ki jih dela fašizem, in proti vladi, ki tlačí svobodo prebivalstva.

33 ur so bili tešči.

Kako prijazno ravna Francozi z nemškimi delavci na Rurskem, je razvidno iz sledečega poročila: «V mestu Benedey je francoska policija aretirala dva osumljena delavca in orožniki so ju peljali najprej na občino. Tam so ju pretepli z železnimi palicami in nato vrgli v ječo, kjer nista dobila 33 ur nič hrane.» Gospodje orožniki so pač povsod enako uljudni.

40 polkovnikov «na počitku»

Fašistovska vlada je poslala zopet 40 polkovnikov v «pomožno službo.» To se pravi: postavila jih je v kot med starino. Fašistovska vlada se hoče odkrižati vseh častnikov, ki se ji ne zdijo dovolj vdani. Na njih mesto postavlja pa može, ki so pripadniki fašizma.

Odslej naprej le eno ženo.

V Albaniji je bila dosedaj navada, so moške imeli več žen in ne samo eno. Pred kratkim se je pa vršila v glavnem mestu Albanije, v Tirani konferenca Mohamedancev, na kateri so sklenili odpraviti mnogoženstvo. Tudi Albanci napredujejo.

Uporni kmetje ubili komisarja.

Komisar sovjetske ruske vlade gospod Wolsky je potoval po okraju Tambow in nadzoroval rekvizicije na deželi. Kmetje, ki se ljutijo radi rekvizicij, so ga vjeli in mu s sekiro odsekali glavo.

Splošno slov. žensko društvo

v Gorici uprizori Bibičevo igro «V kraljestvu palčkov» v nedeljo dne 15. t. m. pri *Sč. Luciji*. Podrobnejše poročilo v prihodnji številki.

S popotno palico.

Leta 1922 se je izselilo iz Italije 30 tisoč ljudi. To število je za našo državo majhno, kajti pri nas imamo par milijonov preveč želodcev. Izseliti bi se moralo najmanj par stotisoč ljudi, da bi se kaj poznalo. Danes je izseljevanje zelo težko, ker je Amerika zaprla meje. Zato toliko brezposelnih in lačnih.

Povsod enako.

«Der Tiroler» dne 5. t. m. poroča: Kakor se uradno javlja, je izšlo poročilo prefektore, ki določa, da se mora sedem šol v občinah Neumarkt, Truden, Altrei, St. Feliks, Unsere Frau im Wald in Proveis zapreti. Kakor poroča imenovani list je samo v občini Neumarkt neznatna italijanska manjšina, vse druge občine so strogo nemške. Kaj nas še čaka?!

Kako delajo Nemci.

Nemška vlada je izdala 60 strani debelo knjigo z naslovom: «Posledice svetovne vojne za nemško gospodarsko življenje.» Knjiga je izšla v nemškem, angleškem, francoskem, italijanskem in španskem jeziku in se razpošlje po vseh državah. Nemci hočejo s knjigo prepričati svet, da se jim godi krivica in da mora antanta svojo politiko do Nemčije spremeniti, ako noče pogubiti vse Evrope.

Mučenik.

Monsignorja Butkiviča, ki je bil obojen s škofom Cieplakom obsojen o ruskih komunistov na smrt, Lenin ni pomilostil. Kakor poročajo listi, je bil Butkivič ustreljen v glavo, in sicer od zadaj nad tilnikom. Mož je padel kot mučenik za svoje prepričanje.

Kaj je novega na deželi

UKVE na KOROŠKEM.

Draga «Straža»! Sprejmi nekaj vrstic tudi iz naše prijazne vasi v Kanalski dolini. Kakor znano, naša fara nima po vojski stalnega duhovnika in to je za ljudstvo veliko zlo. Za najnujnejše potrebe nam oskrbuje dušno pastirstvo preč. gospod o. Pij Žankar iz Žabnic. Že tri leta se dobri gospod trudi in neumorno deluje za blagor naših duš. Ogtomno je opravilo, ki sloni na neutrudljivem gospodu: tri fare Kanalske doline ima v oskrbi. Krvavo bi torej potrebovala naša fara lastnega duhovnika. Tako bi bilo dobremu gospodu breme zelo olajšano.

Za velikanočne praznike so nam poslali prevzvišeni nadškof na pomoč preč. g. profesorja Terčelja iz Gorice. Sijajno smo z njim obhajali velikomnočne praznike; že zdavnaj ni bilo tako krasno! Vsa čast tudi naši požarni brambci, ki je tako lepo postavila stražo pri božjem grobu. Prof. Terčelj nam je pripravil nekaj prav veselih in prijetnih ur. Žal, da za vedno ne more ostati pri nas. Želimo pa, da pridete, preč. g., še večkrat med nas in nas zopet malo razvedrite. Kako bi potrebovala naša vas dobrega duhovnika, zlasti naša mladina, da bi se zdramila iz strašnega spanja in začela drugo življenje. Ustanovila naj bi se razna društva, naročalo in prebiralo koristno časopisje in tako bi dobila naša vasica drugačno lice. Tako pa vidimo le ples in zopet ples!

Zavedna Slovenka.

IZ DEVINA.

Malo, jako malo se čita v časopisju o Devinu. Skoro bi kdo mislil, da nas je vojna vse skupaj pobrala. Vendar pa ni tako. Društvo «Ladja», kateremu je vojna vničila lepo ime, znašla se je ob zasedbi prav tako kakor zapuščen čoln sredi valovitega morja. Zvest mornar niti v največji sili ne zapusti svojega mesta. Tako smo tudi mi Ladjaši krepko šli na delo, da pripeljamo svojo ladjo varno v pristan. Težko je šlo. Imeli smo namreč vedno le nasprotne vetrove. Najhujši udarec nas je zadel v novembru leta 1920, ko se nam odvzeli našo najdražjo svetinjo, društveno zastavo, jadro naše Ladje. Tedanji krmilar, gospod Josip Pečkar, se ni ustrašil grmenja granat in nam je rešil vsaj društveno zastavo, ker ostalo društveno imetje nam je vojna vničila. In to zastavo, ta naš simbol so nam sedaj oblasti zopet vrnile. Po skoro dve in polletnem ujetništvu se je vrnila na svoje mesto, katero ji pripada. Oblast nam je vrnila zastavo s pripombo, da jo smemo po svoji volji izpostaviti. Zastava je enobarvna, svitlo modra, na eni strani nosi umetno izdelano ladjo, na drugi strani društveni naslov.

Tem potom se najsrčneje zahvaljujemo gospodu poslancu Ščeku. Njegova zasluga je predvsem, da so nam oblastva vrnila zastavo. Enako se zahvaljujemo političnemu vodstvu «Edinosti» v Trstu, ki nam je slo v stvari na roko.

HUDAJUŽNA.

Vodovodno vprašanje v naši vasi je bilo vedno zelo pereče. Bilo je vedno mnogo načrtov, a nobeden ni prišel do izvršitve. Sedaj sta se odločila posestnika Kemperle in Zgagater sta si napeljala dobro gorsko vodo iz bližnje njive. Kakor čujemo, bo začel vodovod v kratkem delovati.

Pismo s Krasa.

Na Krasu vladajo žalostne razmere: brezposelnost, suša, pomanjkanje kulturnih društev, torej tudi velika duševna »suša«. Vse to kaže, da se Krasu bližajo tužni časi. Se bolj nas greni dejstvo, da ljudstvo pleše in nori, kakor da bo bilo vse v »roč'cah« na sivem Krasu. V tržiškem okraju je tudi zelo slabo poskrbljeno v šolskem oziru. Doslej ni nobenega pouka v slovenščini ne v Doberdobi ne v Jamljah in ne v Devinu. Vsa šolska izobrazba obstoja v tem, da v Doberdobi poučuje neki učitelj iz južne Italije, oziroma skoro nikogar ne poučuje, ker slovenski otroci se hočejo poleg italijanščine učiti tudi svojega materinega jezika. V Devinu je tudi zaprta slovenska šola že od premirja sem in je odprta edino le šola Leghe nazionale s čisto italijanskim licem. Ravnokar bo začel koditi v Jamlje neki italijanski učitelj, ki ne zna nič slovenščine. Merodajni krogi sicer obetajo, da bo s prihodnjim šolskim letom poskrbljeno tudi za slovenski jezik, toda da ne ostane samo pri obljubah, je potrebno, da se gospodje poslanci odločno zavzamejo za stvar in vztrajajo pri naših upravičenih željah.

V Devinu so zopet dobili krasno društveno zastavo društva «Ladje», to je zastavo, ki je bila svoječasno zaplenjena od državnih oblasti. Hvala gospodu poslancu Ščeku, ki se je toliko trudil v zadevi. Te dni prepeljajo v družinsko rakev princa Friderika pl. Hohenlohe, ki je umrl blizu Gerolada.

PRIREDTIVE.

Šturije pri Ajdovščini. «Slov. izobraževalno društvo v Šturijah» priredi dne 29. malega travna t. l. svojo pomladansko veselico z bogatim in raznoličnim sporedom, ki se bo pravočasno objavil. Pele se bodo E. Adomičeve, Foersterjeve, Lajovičeve in druge skladbe. Prosimo sosedna društva, da ta dan ne priredijo nikake prireditve. Na svidenje v Šturijah.

MESTNE NOVICE.

Videmski gost.

V soboto se je mudil v Gorici predsednik kraljeve pokrajinske komisije v Vidnu dr. Leps. Razgovarjal se je o najvažnejših vprašanjih, ki se tičejo mesta in dežele z oblastniki v Gorici. V obiskih je bil pri viceprefektu Piomarti, mestnem komisarju Fabiolu, obč. tajniku komend. Bevilglia in dež. komisarju Nencettiju. Prej smo imeli dež. glavarja v Gorici, sedaj se prikaže tu pa tam kakor tuj gost!

Mussolini pride v Gorico.

Kakor poročajo tržaški listi, namerava priti proti koncu tekočega meseca v naše mesto sam ministrski predsednik Mussolini, da se prepriča o našem gospodarskem položaju. Bojimo se zelo, da bo prišel v Gorico tako, kot je prišel D'Annunzio.

Zveza slovenskih županov v Gorici

bo imela svoj redni letni občni zbor v soboto dne 14. aprila 1923. ob 8. uri v soboto dne 14. aprila 1923. ob 8. uri v predp. v dvorani hotela «Pri zlatem Jelenu» s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zбора; 2. Poročilo pisarne; 3. Poročilo pregledovalcev računov; 4. Volitev predsednika, podpredsednika, petih odbornikov, treh namestnikov in treh pregledovalcev računov; 5. Tajniško vprašanje; 6. Slučajnosti.

Najemnikom!

V Gorici se je imenovala komisija, ki ima v smislu novega najemniškega zakona odločevati v sporih, ki nastanejo med najemniki in gospodarji glede odpovedi najemniške pogodbe in povišanja najemnine. Predsednik komisije je sodnik dr. Nicolodi; hišni gospodarji so predlagali posestnika Pianija in Marega; najemniki so pa od svoje strani določili mestnega šolskega voditelja Clemente Egona in prof. dr. Simsiga.

O ta ljubezen!

Ljubezen, to je čudna stvar. Izkaže se na najrazličnejše načine. Včasih se ljudje bošajo v ljubezni. Včasih se pa tudi tepejo. Tako se je zgodilo tudi v Gorici neki Frančiški Savij iz Buj. Bila je zaročena, toda ker je bilo najbrže že preveč ljubezni, je prišlo do prepira. Posledica: odpeljali so jo v bolnišnico usmičenih bratov, od koder bo pa v teku desetih dni po izreku zdravnikov že lahko odšla.

Mali Parižan v Gorici.

Godbeni krožek Mladike priredi v soboto 14. aprila in v nedeljo 15. aprila napovedano in toliko pričakovano igro: Mladni Parižan v Trgovskem domu v Gorici. Ker se predvideva velik naval k tej igri, smo se primorani, jo vsaj trikrat ponoviti, da vsem ustrežemo. Prva predstava se ba vršila v soboto 14. aprila točno ob 8 uri. Drušila v nedeljo 15. aprila ob tretji uri popoldne. Ta predstava je za mladino, to je za dijakke in učence goriških in okoličanskih ljudskih šol. Večerna predstava ob osmi uri za splošno občinstvo. Ni treba mnogo hvaliti Malega Parižana. Dovolj je, če povemo, da se je predstavljal Mali Parižan v nebroj mestih Evrope in Amerike in da je preveden skoro v vse evropske jezike. Godbeni krožek si šteje v čast, da vprizori prvič primorskim Slovencem to krasno igro. Noben Goričan in okoličan naj ne zamudi lepe prilike, da vidi Malega Parižana. Pri vseh predstavah svira Godbeni krožek.

«Lega Nazionale» obnovljena. Kakor poroča «Piccolo della Sera» z dne 7. t. m. se je v nedeljo dne 8. t. m. zopet obnovila Goriška «Lega Nazionale». Namen društva je poitalijančevanje Slovencev. Na zborovanju je Govoril tržaški župan Pi-

Glasbeno dramatična prireditev.

V sredo 11. t. m. se obeta Goricanom prav lep umetniški užitek. Slušatelj dramske visoke šole v Berlinu gg. Ivo Gaberščik. Stane Melihar in Anton Šubelj prirede ob pol 9ih v Trgovskem domu glasbeno-dramatični večer. Kdor se hoče za trenutek otrestiti vsakdanjih skrbi, naj pohiti v Trgovski dom!

Splošno slov. žensko društvo v Gorici

si šteje v prijetno dolžnost, da se zahvali vsem, ki so sodelovali pri vprizoritvi mladinske igre «V kraljestvu palčkov». Uspeh je pripisovati v nemali meri požrtvovalnemu pevovodji g. Emilu Kemelu, ki je

priredil godbo za orkester in ga vodil kakor tudi članom in članicam orkestra samim, ki so žrtvovali mnogo svojega prostega časa za skupne vaje. V obilni meri je pripomogel k uspehu tudi g. Fran Brajda, ki je zelo okusno naslikal kulise. Izrekamo zato vsem tem gospodom in gospodičnam ponovno iskreno zahvalo. — Splošno slov. žensko društvo v Gorici.

Smrtna kosa.

Umrl je po daljši bolezni posestnik na Rafutu Zan Brumat, star 53 let. Pogreb se je vršil v soboto.

Od mrtvih vstal! Kakor poročajo plakati po Goriškem mestu, bo začel z 10. aprilom zopet izhajati italijanski list «Voce dell'Isenzo». Izhajal bo trikrat na teden: v torek, četrtek in soboto.

GOSPODARSTVO

Gospodarstvo Italije.

Finančno ministrstvo v Rimu je objavilo poročilo o gospodarskem položaju Italije v letu 1922. Minister trdi, da se je stanje države v tem letu znatno zboljšalo v primeru z letom 1921. Zvišal se je namreč izvoz in zmanjšal uvoz blaga. Italija je v letu 1922 uvozila več kakor 1.500 milijonov manj blaga kakor prejšnje leto, in sicer je padel njen uvoz od 17 tisoč 266 milijonov 621.940 lir na 15 tisoč 726 milijonov 750.924 lir. To pomeni, da je Italija plačala tujini 1.500 milijonov manj, kakor leta 1921, kar znači znaten prihranek. Vzrok tiči v tem, da se je domača produkcija dvignila, da torej Italija dosti stvari doma pridelala in jih ne kupuje več v tujini. Z druge strani so se pa tudi cene na svetovnem trgu znižale. Tako uvoziš lahko v Italijo isto blago kakor prej, a plačaš v lirah veliko manj.

Glede izvoza pravi minister, da se je dvignil. Leta 1921 so izvozili iz Italije za 8 tisoč 275 milijonov 6.061 lir, leta 1922 pa 9 tisoč 297 milijonov 116.589 lir. Izvoz se je torej zvišal približno za tisoč milijonov ali eno milijardo. Čim večji izvoz, tem večji dobiček za kmeta, obrtnika, industrijalca in seve trgovca, ki prodaja v tujino. Čim manjši uvoz, tem manjši izdatki. Če preračunamo torej, za koliko se je zvišal izvoz (1000 milijonov lir) in za koliko je padel uvoz (1.500 milijonov lir), pridemo do zaključka, da je Italija v letu 1922 na boljšem za 2.500 milijonov ali 2 milijardi in pol lir v primeru z letom 1921.

V čem se je zmanjšal uvoz?

Na prvem mestu žito. Žita je Italija uvozila 1922. za 1090 milijonov manj kakor prejšnje leto. Sladkorja 306 milijonov manj (listi, ki ga pošilja Nemčija na račun vojne odškodnine, ni všteti); premoga 228 milijonov manj, rib 78 milijonov manj, (čudno je, da uvažata Italija ribe, ko je obdana z morjem); kave 25 milijonov manj, goveje živine 15 milijonov manj.

Ni treba, kakor smo rekli, da bi se uvoz blaga moral vedno zmanjšati, če so se zmanjšale številke milijonov. Pri nekaterih vrstah blaga se je uvoz celo zvišal in vendar so radi znižanih cen padle številke milijonov.

Tako je n. pr. Italija v letu 1922 uvozila kar za 1 milijon 456 tisoč 644 ton (1 tona je 10 kvintalov) premoga več kakor 1921 in kljub temu je plačala zanje 15 milijonov manj. Ker se uvažata živina večinoma iz Jugoslavije, je k temu mnogo pripomogla poslabšana dinarska valuta. Država z boljšajočo se valuto torej lahko več izvažata in manj plača.

V čem se je zvišal izvoz?

V prvi vrsti pride v poštev riž. Leta 1922 so ga izvozili za 77 tisoč ton in 139 milijonov lir več. Za njim pri-

de takoj konoplja: 506 tisoč ton in 131 milijonov lir. Na tretjem mestu je sir. Leta 1922 ga je šlo v tujino za 70 tisoč kvintalov in 98 milijonov več kakor 1921. Na četrtem mestu so jajca: 88 tisoč kvintalov in 95 milijonov več. Paradižnikova konzerva: 82.000 kvintalov in 38 milijonov več. Marmor: 541 tisoč kvintalov in 38 milijonov. Zelnjava: 126 tisoč kvintalov in 25 milijonov. Pšenična moka: 147 tisoč kvintalov in 21 milijonov. Krompir: 6 tisoč ton ali 60 tisoč kvintalov in 19 milijonov. Sadje: 102 tisoč kvintalov in 14 milijonov. Testenina: 60 tisoč kvintalov in 14 milijonov. Kurešina: 8 tisoč kvintalov in 11 milijonov. Steklo: 9 tisoč kvintalov in 11 milijonov.

Izvoz se je torej leta 1922 zvišal v Italiji toliko v blagu kolikor po vrednosti. Gospodarski položaj države se je zboljšal. Toda kljub vsemu temu je Italija še zmiraj v težkih razmerah. Njeni računi so slabi. Ne smemo namreč pozabiti, da izvažata Italija za 9 tisoč 297 milijonov, a uvažata kar za 15 tisoč 726 milijonov več kakor izvažata. Država kupuje torej vsako leto 6 tisoč 429 milijonov več kakor prodaja, ima torej 6 tisoč 429 milijonov letne zgube. Ravnotako kakor mož. ki ima 900 lir plače, a potroši 1.500. Če se to brez prestanka ponavlja, rastejo dolgovni venomer mesec za mesecem, leto za letom in končno zapoje boben. Zato napenjajo fašisti vse sile, da bi spravili finance v ravnotežje.

Cene v Gorici.

V četrtek so bile na goriškem trgu sledeče cene:

Kislo zelje 1.60 do 1.80 kg., karfiol 1.20 do 1.40, artičoki 4 do 5 lire kg., čebula 80 v do 1 lir kg., navaden fižol 2.20 do 2.40 kg., kok 3 do 3.20 lir, salata 1.60 do 2.20, krompir 80 do 90 vinarjev, kislj repa 4 lire kg., radič 0.80 do 1.20 kg., pomaranče 14 do 30 vin, kos, limoni 15 do 20 vin, jabolka 1.20 do 2.40 kg., orehi 4 do 5 lir, maslo 18 do 20 lir kg., prešano maslo 20 do 22 lir, mleko 1.30 do 1.50 liter, jajca 45 do 50 vin. kos.

Valuta.

Na tržaški borzi si dobil 7. aprila: Za 100 avstr. kron 2.9 do 3.2 cent.; za 100 dinarjev 20.50 do 21 lir; za 1 dolar 19.90 do 20.05 lir; za 1 pfund sterling 93.70 do 94 lir.

Naši fantije-vojaki.

SUSA.

Slovenski fantije-vojaki, ki služimo pri 3. regimentu, pošiljamo iskrene pozdrave starišem, bratom, sestram, fantom in dekletom ter vsem čitateljem «Goriške Straže»: Bičič Matevž iz Št. Vidške gore, Hvala Jakob iz Šebrelj, Simčič Jožef iz Podbrda, Car Viktor iz Idrije, Kaluža Franc iz Marja, Verznaver Antono iz Oprtija v

Istri, Lahajnar Franc iz Gorenjih Novakov, Drožina Franc iz Kozjané, Tavčar Jožef iz Dufovelj, Škabar Lojze iz Velikega Repenja, Alojz Kovarčič iz Sv. Lucije, Ignacij Lipužič iz Lazca.

SPEZIA.

Slov. fantje voj. okraja Gorica, pri 2 polku obrežnega topništva v Speziji pošiljajo vsem znancem pristrčne pozdrave.

Apelirajo na dobra srca nepaštarjev, da bi jim s kakim paketom premenili hrano. Debenjak Jože, Kanal; Šiligoj Jože, Goljevca; Turel Anton, St. Peter; Zigon Feliks, Renče; Sulin Andrej, Bovec; Martinčič Ivan, Renče; Bolko Julijan, Slokari; Prinčič Henrik, Križ pri Sezani; Terčič Ivan, St. Maver; Hribar Ivan, Trnje na Krasu; Fortunato Ivan, Komen; Kovarčič iz Cola; Makarovič Jože, St. Lovrene; Jbrda; Slokar Franc, Slokari; Slokar Julij, Slokari; Bajc Ivan, Ajdovščina.

VABILO

k rednemu občnemu zboru

Kmečke hranilnice in posojilnice v Šempasu

ki se bo vršil v nedeljo 15. aprila 1923, ob 9. uri v obč. domu z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo načelnitva,
2. Poročilo nadzorništva,
3. Potrditev računskega zaključka 1922.
4. Volitev načelnitva in nadzorništva.
5. Slučajnosti.

Ako bi občni zbor ob določenem času ne bil sklepčen, se bo vršil po poluri na istem kraju, ob istem času in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo sklepal glasom § 33. pravil ob vsakem številu navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor «Hranilnice in posojilnice v KOJSKEM, registrov. zadruga z neom. zavezo», ki se bo vršil v nedeljo dne 15. aprila od 3. popoldne v šolskih prostorih s sledečim dnevnim redom:

1. Potrditev rač. zaključkov za l. 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921 in 1922.

2. Izvolitev načelstva, računskega pregledovalca in njegovega namestnika.

3. Slučajnosti.

OP. Ker se posojilnica po vojni obnovi zopet v domačem kraju, vabi k obilni vdeležbi vse člane

načelstvo.

«HIŠA enonadstropna, tik glavne ceste v Cerknem št. 154, je na prodaj. H hiši spada vrt, njiva, travnik in gozd. Cena po dogovoru. Prosto-voljna dražba se vrši dne 15. t. m. na licu mesta.»

VABILO.

Kmetijsko društvo, reg. zadruga z neom. zavezo v Cerknem, vabi svoje člane na redni letni občni zbor za l. 1922, kateri se bo vršil v nedeljo dne 22. aprila t. l. v lastnih prostorih (v dvorani Gospodarskega doma) ob 2. uri popoldne s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva;
2. Prečitanje računa za l. 1922;
3. Potrdilo računa za l. 1922;
4. Volitev načelstva in nadzorstva;
5. Slučajnosti.

Odbor.

ZAHVALA

Vijolice so dehtele, v naravi vstajenje - Gorica v žarnem solnčnem plašču....

In **VLADIMIR**

je odšel med nežnim cvetjem in svežim zelenjem ob zvokih godbe in milem petju, v spremstvu nebrojnih sočuvstvujočih src v svoj tihi dom....

Za vse te izredne dokaze globoke ljubezni ter sočutja iskrena, prisrčna zahvala!

DRUŽINA KORSIČ.

Razpis provizorične službe.

Zupanstvo v Mirnu sprejme takoj v provizorično službo uradnico. K prošnji, katera mora biti vložena do 25. tek. mes., se mora priložiti:

Rojstni in državlanski list, potrdilo o znanju pisanja na pisalni stroj, potrdilo o znanju slovenskega in italijanskega jezika v govoru in pisavi z navedbo mesečnega plačila. Zupanstvo v Mirnu, dne 6. IV. 1923.

Župan: Špacapan.

Dve mehlinani sobi s separatnim vhodom v sredini mesta se odda v najem. Naslov pove uprava «Goriške Straže».

Absolventinja trgovskega tečaja v Trstu želi vstopiti kot praktikan-tinja v službo v Gorici ali v goriški okolici.

Ponudbe uredništvu.

V Dohravljah odda 3. aprila t. l. popoldne Zgonik Viktor, nadučitelj v Kojškem, košnjo sena in otave (okroglo 50 q).

Kupujem kože

domaćih in divjih zajcev, lisic, pod-lasic, kun, vider i. t. d.

WINDSBACH

GORICA

Corso Vittorio Emanuele 16

MED. UNIV.

dr. Rado Sfiligoj

se je preselil

v Via Mameli (Via Scuole) št. 8

tik stare gimnazije
ter ordinuje za kirurgijo,
porodništvo in ženske bolezni
od 9-11 in 2-3.

Ivan Cotič

kamnoseški mojster

SOVODNJE pri GORICI

se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo nagrobnih spomenikov in drugih v to stroko spadajočih del.

Caffè «Adriatico» ex Central.

Popolnoma obnovljeni lokali,

Tu in inozemski časopisi.

Razun spodnjih prostorov v prvem nadstropju prikladne dvorane za sestanke in seje.

Zbirališče sportnikov in učiteljev. Za obilen obisk se priporočata lastnika M. Pečenko in I. Nadig.

KNJIGARNA KATOLIŠKEGA TISKOVNEGA DRUŠTVA

GORICA

Via Carducci, 2 Montova hiša

se priporoča slavnim županstvom, župnim uradom, šolskim vodstvom in slavnemu občinstvu.

Velika zaloga slovenskih, nemških in italijanskih knjig, tiskovin za županstva in cerkvene urade, **slik** z okvirji in brez okvirjev in **devocionalij vseh vrst.**

Velika zaloga **papirja** in **pisarniških potrebščin.**

Zastopstvo in zaloga najboljšega cigaret-nega papirja „OLLESCHAU“.

ZALOGA VOŠČENIH SVEC različnih vrst, **kadila** in voščenihi užigalnikov.

FELBERBAUM & ROLICH

(prej Hedžet & Koritnik)

Gorica - Corso Verdi števil. 7 - Gorica

Velika izbira moškega in ženskega sukna, razno-vrstnega zefirja, perkala ter perila, velika zaloga pletenin in vezenin, kakor tudi vsakovrstnega blaga za neveste, drobnine ter vseh potrebščin za krojače in šivile.

NA DROBNO!

NA DEBELO!

VELIKE ZALOGE

PO ZNIŽANIH CENAH

izredna prodaja na račun tovarnarjev

NA DEBELO IN DROBNO

VIDEM - Via Savorgnana št. 5 - VIDEM

Nadaljuje se prodaja velike in raznovrstne zaloge po **izrednih cenah.**

Tedenska nagrada: če se predloži številka prvega izvlečka loterije (oddelek v Benetkah), se dobi ženska ali moška obleka. — Vsem našim odjemalcem izročimo omenjeno številko za vsakih 100 lir kupljenega blaga.

Tukaj navajamo nekaj vrst našega blaga:

Ženske srajce po	L. 5 90	Čajni prtíči	L. 1 25	Brisače spugna	L. 2 75
Combineus za gospe	14 90	Ženske nogavice z dvojno podlogo	2 95	Čipkasta spodnja krila	9 50
Obrobljeni robci po	— 75	Družinsko platno, meter	2 95	Angleško lahko platno za srajce	3 90
Moške nogavice iz mešane volne	1 50	Volnene kravate	3 50	Rjuhe s preluknjanim robom	29 90
Gobasto sukno po	1 90	Naramnice na dvojno lastiko	3 50	Posteljna odeja	29 90
Kuhinjski prtí pe	1 90	Brisalke crêpe	3 95	Bela odeja tz čiste volne	39 90
Prtíči po	1 90	Vezeni spodnji jopiči za ženske	3 95	Žimnica	49 80
Madapolam, meter	2 50	Prevlaka za žimnice, meter	4 25	Vezena rjuha za dve osebi	55 90
Švicarska tkanina	2 90	Preproge za pred posteljo	4 90	Barvane odeje prešite z belim bombažem	64 90

Bogata izbira moškega in ženskega sukna, perila, platna, bombaževine, maj, preprog, zaves, perila za neveste.

Neposreden uvoz volne za postelje.

NB. Kupljeno blago se sprejme nazaj, če odjemalcu ne ugaja ali se mu zdi predrago.

Velikanska trajna razstava s popisanimi cenami - **STALNE CENE** - Nepretrgana razprodaja od 9. do 18. ure

VIDEM - VIA SAVORGNANA št. 5 - VIDEM